

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

Teitl y Polisi	Polisi ar Reoli Data Ymchwil
Dyddiad Cymeradwyo	Medi 2015
Corff Cymeradwyo	Pwyllgor Gweithredu'r Brifysgol
Fersiwn	Medi 2015
Disodli	Tachwedd 2015
Dyddiad adolygu blaenorol	Medi 2015
Dyddiad adolygu nesaf	Medi 2016
Perchen y Polisi	Gwasanaethau Llyfrgell ac Archifau
Prif gyswllt	Michelle Walker (Rheolwr Cadwrf a Data Ymchwil)
Awduron	Claire Davis, Beth Hall, Michelle Walker, Graham Worley Mewn ymgynghoriad â'r Grŵp Gweithredu Mynediad at Ddata

Mae'r polisi hwn yn rhan o ymrwymiad Prifysgol Bangor wrth ragoriaeth mewn ymchwil ac yn hyrwyddo'r syniad o reoli data Ymchwil i'r safonau uchaf trwy gydol cylch oes data ymchwil.

Ceir cydnabyddiaeth gynyddol, ar raddfa eang, fod "... data ymchwil a gyllidir o ffynonellau cyhoeddus yn cael eu cynhyrchu er budd y cyhoedd a dylent fod ar gael yn agored, gyda chyn lleied o gyfyngiadau â phosibl, mewn ffordd amserol a chyfrifol nad yw'n peryglu eiddo deallusol".¹ O'r herwydd, mae Prifysgol Bangor yn cefnogi egwyddorion cyffredin RCUK ar Bolisi Data.

At ddibenion y polisi hwn, mae data yn cyfeirio at unrhyw ddeunydd (digidol neu faterol) a ddefnyddir fel sail ar gyfer canfyddiadau ymchwil ac i'w dilysu.

Cefnogir gweithrediad y polisi hwn ar lefel Ysgol/ Coleg ac yn Sefydliadol, fel y bo'n briodol.

Mae'r Ymchwilydd yn gyfrifol am y canlynol:

- Creu cynllun rheoli data ymchwil ar ddechrau pob project, sy'n ymdrin yn benodol â chipio a rheoli data, eu cywirdeb, cyfrinachedd, cadw, rhannu a chyhoeddi data. Y Prif Ymchwilydd (PY) sydd â'r cyfrifoldeb hwnnw.
- Gweithio gyda Gwasanaethau TG i ganfod gofynion storio a all fod yn uwch na'r hyn a gynigir gan y sefydliad.
- Darparu digon o fetadata (gwybodaeth ddisgrifiadol) i gadwrfa ddigidol y Brifysgol ynglŷn â'i (d)data ymchwil i sicrhau y gall eraill gael hyd iddynt ac, os oes caniatâd, eu hail-ddefnyddio. Mae hyn, er enghraifft, yn berthnasol i ddata a gedwir y tu allan i Brifysgol Bangor, er enghraifft, mewn gwasanaeth data rhyngwladol neu mewn cadwrfa o fewn parth.
- Sicrhau bod canlyniadau data cyhoeddedig bob amser yn cynnwys gwybodaeth am sut i gyrchu'r data ategol.
- Trefnu bod data perthnasol ar gael yn agored i ymchwilwyr eraill mewn modd amserol, gyda chyn lleied o gyfyngiadau ag y bo modd.
- Sicrhau na throsglwyddir hawliau neilltuol i ail-ddefnyddio neu gyhoeddi data ymchwil i gyhoeddwy'r masnachol nac i asiantau heb gadw'r hawliau i drefnu bod y data ar gae yn agored i'w hail-ddefnyddio, onid yw hynny'n amod ar gyfer cyllido.
- Datgan yn glir pwy biau'r data a grëir trwy'r gweithgaredd ymchwil. Lle nad yw hyn yn glir, bydd ymchwilwyr yn gweithio gydag arbenigwr Hawliau Eiddo Deallusol ym maes Ymchwil a Menter a chyda thimau cefnogi'r Llyfrgell a'r Coleg er mwyn gwirio perchnogaeth ar ddata, a hynny cyn gynted ag y bo modd yng nghylch oes data'r ymchwil.
- Sicrhau y rheolir data sensitif yn y modd priodol.
- Sicrhau y caiff data ymchwil eu cynnig, eu hasesu a'u gwerthuso i'w gosod a'u cadw mewn gwasanaeth data neu gadwrfa ddata briodol, boed yn rhyngwladol neu'n genedlaethol, neu yng nghadwrfa ddigidol y Brifysgol.
- Sicrhau y cedwir data a chofnodion ymchwil am gyhyd ag y byddont o werth parhaus i'r ymchwilydd a'r gymuned ymchwil ehangach, ac am gyhyd ag a bennir gan y cyllidwr ymchwil, cyfraith patent, gofynion deddfwriaethol a gofynion rheoleiddiol eraill. Pump (5) blynedd ar ôl cyhoeddi'r gwaith ymchwil neu ei ryddhau i'r cyhoedd yw lleiafswm y cyfnod cadw yng nghyswllt data ymchwil, onid yw'r cyllidwr yn gofyn am ei chadw am fwy o amser. Er enghraifft, mae'r EPSRC yn pennu lleiafswm o 10 mlynedd o ddiwedd unrhyw 'fyndiad breintiedig' ar gyfer ymchwilwyr neu, os oes rhai eraill wedi cyrchu'r data, o'r dyddiad olaf y gofynnodd trydydd parti am gyrchu'r data.

Mae'r Sefydliad yn gyfrifol am y canlynol:

- Rhoi mynediad o fewn y project i wasanaethau a chyfleusterau ar gyfer cadw data a chofnodion a gwneud copïau wrth gefn, fel y caiff ymchwilwyr ateb eu gofynion yn unol â'r polisi hwn a pholisïau'r rhai sy'n cyllido eu hymchwil.

¹ <http://www.rcuk.ac.uk/research/datapolicy/> (Cyrchwyd 29/08/2014)

- Rhagwelir y bydd storio o fewn y project yn dod i ben 6 mis ar ôl diwedd y project, oni chyflwynir cais dilys i Wasanaethau TG am estyn y terfyn amser hwnnw.
- Darparu'r cyfleusterau ar gyfer gosod a chadw data ymchwil pan na fyddant wedi'u gosod mewn gwasanaeth data cenedlaethol neu ryngwladol nac mewn cadwrfa barthol.
- Caniatáu i ymchwilwyr gael hyfforddiant, cefnogaeth a chyngor ym maes data ymchwil a rheoli cofnodion.
- Darparu cyfres o ganllawiau a ddewisir ar gyfer metadata o ran gosod gwybodaeth sy'n ymwneud â gosod Data Ymchwil.

Y cysylltiad rhwng y polisi hwn a pholisïau presennol:

Yn ogystal â chydymffurfio â pholisïau cyllidwyr, rhaid cydymffurfio hefyd â'r polisïau isod sydd gan Fangor.

- Polisi Prifysgol Bangor ar Gywirdeb Academaidd (ar y gweill ar hyn o bryd).
- Polisi Cyffredin Prifysgol Aberystwyth a Phrifysgol Bangor ar Eiddo Deallusol Cyffredin. (http://www.bangor.ac.uk/research/new_thinking.php.cy)
- Polisi ar y Ddeddf Gwarchod Data (<http://www.bangor.ac.uk/compliance-unit/dataprotection/DPPolicy.php.cy>).
- Polisi Cadw Data (ar y gweill ar hyn o bryd).
- Polisi Deddf Rhyddid Gwybodaeth (<http://www.bangor.ac.uk/compliance-unit/freedomofinformation/informationpolicy.php>).
- Polisi Cadw Data Ymchwil (ar y gweill ar hyn o bryd).
- Polisi Moeseg Ymchwil (<http://www.bangor.ac.uk/compliance-unit/ResEthics.php.cy>)
- Polisi Ymchwil a Menter (<https://www.bangor.ac.uk/research/policies/documents/Research%20&%20Enterprise%20Strategy%202012.pdf>).
- Strategaeth Ymchwil Prifysgol Bangor: Gwella Llwyddiant Ymchwil ym Mhrifysgol Bangor.
- Mae Prifysgol Bangor wedi ymrwymo i weithredu egwyddorion y Concordat; ewch i <http://www.bangor.ac.uk/hr/staffdevelopment/ConcordatforResearchers.php.cy> am fwy o wybodaeth.

Am fwy o wybodaeth a chysylltiadau allweddol, ewch i we-dudalennau Prifysgol Bangor ar Reoli Data Ymchwil (http://www.bangor.ac.uk/library/resources/data_management.php.cy).